

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DARBO KULTŪROS PAVELDO
APSAUGOS SRITYJE 2006 – AISIAIS METAIS
ATASKAITA

Ataskaitiniais, 2006 - aisiais metais kultūros paveldo apsaugos srityje rajone buvo stengiamasi veiklą vystyti visomis pagrindinėmis šio darbo kryptimis: paveldosaugos, paveldotvarkos ir paveldotyros. Rajono biudžete paveldosaugai buvo skirta 30 tūkst. litų. Didesnioji šios sumos dalis, 20 tūkst. lt., buvo numatyta koofinansuoti rengiamą Naudvario dvaro sodybos kalvės (G 121 K 30) pritaikymo bažnyčiai projektą. Likusios lėšos buvo panaudotos kitiems paveldosaugos ir paveldotvarkos darbams. Savivaldybės administracijai užsakius, UAB „Statybos ekspertų biuras“ atliko vėjo malūno (S 282 K), esančio Gudgalio k., Karsakiškio sen., techninę ekspertizę (2 242,00 lt.). Paminklinėmis lentomis pažymėtos 4 archeologinės ir mitologinės vietos (1 999, 98 lt.): Baimainių piliakalnis (A 258 P), Krekenavos sen.; Papušių piliakalnis (A 8) ir Draseikių kapinynas, Naujamiesčio sen.; Kiaužerių akmenys (M 70), Smilgių sen. Prie mitologinės vietos – Naurašilių akmenų (M 158 K), Smilgių sen., įrengtas anotacinis stendas (2 997,20 lt.). Nekilnojamųjų kultūros vertybių vietinio registro objektui – geležinkelių statybos inžinieriaus, Transibiro magistralės vadovo Stanislovo Puzynos (1830 – 1925) kapo (L 13), esančio Sukniškio k., Karsakiškio sen., sutvarkymui skirta 1 000 lt. Visus šiuos paveldotvarkos darbus atliko V. Šiupšinsko įmonė „Panevėžio dailės dirbtuvės“. Iš paveldosaugos lėšų buvo pagamintos paminklinės lentos ir nesąrašiniams paveldo objektams: poeto Juozo Čerkeso – Besparnio gimtinėje Bernotų k., Karsakiškio sen. (300 lt.); žemės ūkio mokslininko dr. Juozo Kunsko tėviškėje Daniūnų k., Krekenavos sen. (460 lt.); žemės ūkio mokslininko prof. Prano Svetikos gimtinėje Ibutonių k., Krekenavos sen. (508,23 lt.).

Pagal galimybes paveldotvarkai buvo skirta lėšų ir iš kitų programų. Smilgių vidurinė mokykla pasirūpino Naudvario dvaro rūmų (G 121 K 1) prieangio su kolonomis sutvarkymu (15 000 lt.). Raguvos seniūnija sutvarkė dailės paminklų skulptūros „Šv. Florijonas“ (DV 1990), esančios Raguvos mst. ir skulptūros „Šv. Agota“ (IP 1895 / D), esančios Fermos k., postamentus ir aplinką (4 000 lt.). Buvo skirta lėšų ir nesąrašinio paveldo objektų tvarkymui: Raguvos sen. remontuoti Šilų kaimo kapinių vartai (3 000 lt.) ir Smilgių mst. kapinių vartai (5 000 lt.).

Buvo skirta lėšų ir paveldotyrai: Upytės seniūnijai užsakius, Panevėžio kraštotyros muziejus atliko archeologinius tyrimus Upytės kapinyno (A 1898) dalyje, kuri patenka į naujai formuojamų kapinių teritoriją (3 800 lt.). Papildomai 1 000 lt. skyrė Panevėžio kraštotyros muziejus.

Paveldosaugos reikalams buvo gauta lėšų iš Kultūros paveldo departamento kultūros paveldo tvarkytos ir neatidėliotinių saugojimo darbų nekilnojamojo kultūros paveldo paveldotvarkos programos. Karsakiškio bažnyčios paveikslui „Marija su šv. Ona ir Jokymu“ (DV 1883) restauravimui gauta 20 000 lt. Paveikslas restauruojamas Vilniuje, restauratorės Eglės Ševčenkienės personalinėje įmonėje. Naudvario dvaro (G 121 K) kalvės ir dviejų svirnų architektūriniais – fotogrametriniais apmatavimams bei kalvės pritaikymo bažnyčiai projekto parengimui skirta 90 000 lt. Darbai vykdomi per UAB „Lietuvos paminklai“. Krekenavos sen., Čiūrų k. esančios diplomato Juozo Urbšio tėviškės restauravimo projektui parengti gauta 48 000 lt. Dar 2 000 lt. skyrė diplomato giminės.

Bistrampolio dvaro (G 120 K), Ramygalos sen., tvarkybai iš Europos sąjungos struktūrinių fondų buvo skirta 1,8 mln. lt.

Tam tikras darbas nuveiktas ir paveldosaugos srityje. Kartu su Kultūros paveldo Panevėžio teritorinio padalinio vyr. valstybiniu inspektoriumi Kaziu Stančiku buvo patikrinta keliolika kultūros paveldo objektų, surašyti tikrinimo aktai. Didesnių Nekilnojamojo paveldo apsaugos įstatymo pažeidimų nenustatyta. Įspėtas savininkas, užtvėręs Draseikių kapinyno dalį Naujamiesčio sen. ir sustabdyti nederinti priestato prie namo statybos darbai (AtV 901) Ustronės k., Krekenavos sen.

Kultūros paveldo departamentui 2007 m. finansuoti rajono teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų tvarkymo ir kitus išsaugojimo darbus pateiktos 8 paraiškos (*Priedas Nr. 1.*).

Kaip ir ankstesniais metais, nemažas dėmesys buvo skiriamas paveldo propagavimui. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai propaguoti leidiniuose: dviejų kultūros paveldo objektų nuotraukos įdėtos kalendoriuje „Panevėžio rajono savivaldybė. Kalendorius 2006“, Siaurojo geležinkelio ir Bistrampolio dvaro aprašai ir nuotraukos yra leidinyje „Panevėžio apskrities kultūros paveldas“ (Panevėžys, 2006), nemažai paveldo objektų nuotraukų įdėta į leidinį „Panevėžio rajonas. Foto albumas“ (Panevėžys, 2006). Respublikinėje ir vietinėje spaudoje publikuoti 42 rašiniai apie kultūros paveldą (*Priedas Nr.2*). Paveldo propagavimui pasitarnavo ir surengtos 4 konferencijos, kurių pranešimų tezės išleistos atskirais leidinukais.

Paveldą propaguoja „Bistrampolio festivaliai“: birželio mėnesį vyko jau 4 -asis toks renginys.

Jau 6 metai iš eilės, kartu su Panevėžio miesto savivaldybės administracija, buvo paminėta Tarptautinė paminklų apsaugos diena. Ji vyko balandžio 21 d. Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijoje. Renginys buvo skirtas paveldo objektams, susijusiems su Lietuvos kariais savanoriais, dalyvavusiais 1918 – 1920 m. nepriklausomybės kovose. Pranešimus skaitė ir Velžio gimnazijos bei Karsakiškio Strazdelio pagrindinės mokyklos atstovai.

Rugsėjo pabaigoje vyko Europos paveldo dienų renginiai. Panevėžio rajone oficialiai Europos paveldo dienų vėliava rugsėjo 25 d. iškelta prie rajono savivaldybės administracijos pastato. Rugsėjo 26 d., kartu su Panevėžio apskrities turizmo informacijos centru, visuomenei buvo organizuotos ekskursijos „Lėvens pakrančių paveldas“: lankyti Panevėžio ir Kupiškio rajonų kultūros paveldo objektai. Panevėžio rajone buvo visuomenei buvo pristatyta Tiltagalių koplyčia, brolių pulkininkų Vidugirių kapai Palaukių kapinėse, Karsakiškio Strazdelio pagrindinės mokyklos muziejuje išvykos dalyvius priėmė mokytoja Elena Klingienė. Moksleivių konkurse gerai pasirodė Upytės Antano Belozaro pagrindinės mokyklos mokiniai, vadovaujami mokytojos Dalios Greviškienės.

Pagal galimybes administracijos vyriausiasis specialistas paveldui dalyvavo organizuotose paveldosaugos seminaruose bei konferencijose: kovo 9 d. Tarptautinėje konferencijoje „Europos paveldo dienos ir kultūros paveldo vertės suvokimo svarba: Belgijos patirtis“, vykusioje Panevėžyje; Tarptautinei paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos dienai skirtoje konferencijoje balandžio 20 d., vykusioje Trakuose; respublikiniame paveldosaugininkų seminare, vykusiame rugsėjo 14 – 16 dienomis Anykščiuose ir Panevėžio apskrities viršininko administracijos organizuotame tarptautiniame seminare „Kultūros paveldas ir regioninė plėtra“, vykusiame lapkričio 21 – 22 dienomis.

Vyriausiasis specialistas paveldui

Petras Juknevičius

**Kultūros paveldo departamentui pateiktos paraiškos
dėl kultūros paveldo tvarkymo ir kitų išsaugojimo darbų finansavimo 2007m.**

1. Karsakiškio bažnyčios paveikslo „Marija su šv. Ona ir Jokimu“ DV 1883 restauravimo tęstiniai darbai 25 tūkst. lt. (2004 – 2005 m. atlikta už 24 tūkst. lt.).
2. Skulptūros „Šv. Juozapas“ DR 1261 ir „Šv. Petras“ DR 1262. Prašoma 8 tūkst.lt.
3. Piliakalnio A 258 P, Baimainių k., Krekenavos sen. tyrimai, sutvarkymo projektas. Prašoma 60 tūkst. lt.
4. Vėjo malūno S 282 K, Gudgalio k., Karsakiškio sen. avarinės būklės likvidavimo projekto parengimas. Prašoma 90 tūkst. lt.
5. Juozo Urbšio (1896 – 1991) tėviškės, Čiūrų k., Krekenavos sen., restauravimo darbai. Prašoma 100 tūkst. lt. Savininkas prisideda 4 tūkst. lt.
6. Naudvario dvaro G 121 K, Naujamiesčio sen., tęstiniam darbams (2006 m. atlikta darbų už 113 tūkst. lt) prašoma 304 tūkst. lt. Savivaldybės indėlis - 100 tūkst. lt.
7. Pamiškės dvaro G 307 K, Panevėžio sen., avarinės būklės likvidavimo projekto parengimas Prašoma 70 tūkst. lt. Savivaldybės 20 tūkst. lt.
8. Siaurojo geležinkelio vandens bokšto (G 10 K 38), Raguvėlės k., Miežiškių sen., avarinės būklės likvidavimo darbai. Prašoma 146 tūkst. lt.

Rašiniai apie rajono kultūros paveldą

1. Mikulėnas V., Juknevičius P. Unikalus geologinis darinys netoli Perekšlių // Tėvynė. – 2006 01 04.
2. Juknevičius P., Kryžanauskaitė S. Naujamiesčio pastorius Samuelis Bitneris ir jo nuopelnai lietuvių raštijai // Tėvynė. – 2006 01 11.
3. Juknevičius P., Karčiauskaitė R. Lietuvių raštijos puoselėtojai tėvas ir sūnus Božimovskiai ir Naujamiestis // Tėvynė. – 2006 01 11.
4. Žostautaitė D., Baltušytė V. Dailininkas Kazimieras Žoromskis // Tėvynė. – 2006 01 11.
5. Meiliūnaitė V. „Verba docenta, exempla trahunt“: Leono Valkūno darbų apžvalga // Tėvynė. – 2006 01 11.
6. Švitinytė S., Urbonaitė R. Fizinio lavinimo mokytojų mokytoja // Tėvynė. – 2006 01 11.
7. Grincevičiūtė R. „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ leidėjas – kunigas Kazimieras Kuzminskas // Tėvynė. – 2006 01 11.
8. Ragažinskaitė D. Rašytoja Jadvyga Drungaitė // Tėvynė. – 2006 01 11.
9. Juknevičius P. Jotainiai // Iš Panevėžio krašto tautosakos / Sudarytojas E. Urbonas. - D. 2. - Panevėžys. - 2006. - P .191 - 192.
10. Juknevičius P. Apie kaimą. Apie prezidentą Antaną Smetoną / Jono Morkūno pasakojimas. Užrašė P. Juknevičius // Iš Panevėžio krašto tautosakos / Sudarytojas E. Urbonas. - D. 2. - Panevėžys. - 2006. - P. 272 - 272.
11. Juknevičius P. Napoleonmetis Panevėžio krašte // Tėvynė. – 2006 02 15.
12. Juknevičius P. Įvairioms valdžioms neįtikęs karininkas // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 3. Konferencijos, įvykusios 2006 m. kovo 18 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 3 – 4.
13. Juknevičius P., Miškinytė A. Sibiro kankinys advokatas Ignas Urbaitis // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 3. Konferencijos, įvykusios 2006 m. kovo 18 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 4 – 5.
14. Juknevičius P. Aviamodelistas Alfonsas Pranskėtis // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 3. Konferencijos, įvykusios 2006 m. kovo 18 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 5 – 6.
15. Juknevičius P. Generolas Pranas Tamašauskas // Krašto paveldas – 6. Konferencijos, skirtos Tarptautinei paminklų apsaugos dienai, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 4 – 5.
16. Juknevičius P. Pulkininkas Juozas Narakas // Tėvynė. – 2006 05 10.
17. Juknevičius P., Miškinytė A. Liaudininkas, advokatas, Sibiro kankinys Ignas Urbaitis // Tėvynė. – 2006 05 10.
18. Juknevičius P. Padangių aistra visam gyvenimui // Tėvynė. – 2006 05 10.
19. Juknevičius P. Valiliškiai // Gimtinė. – 2006. – Nr.6.
20. Grincevičiūtė R. Pirmoji nepriklausomybės kovų auka // Tėvynė. – 2006 06 07.
21. Pačešiūnaitė L. Nuo eilinio savanorio iki aviacijos pulkininko // Tėvynė. – 2006 06 07.
22. Juknevičius P. Generolas Pranas Tamašauskas // Tėvynė. – 2006 06 07.
23. Masiliūnaitė D. Karių savanorių kapinės Liūdynėje // Tėvynė. – 2006 06 07.
24. Navalinskaitė K. Karių savanorių kapai Vadokliuose // Tėvynė. – 2006 06 07.
25. Juodzevičiūtė E., Klingienė E. Broliai pulkininkai Juozas ir Tomas Vidugiriai // Tėvynė. – 2006 06 07.
26. Meškauskas Ž. Mokslininkas, šaulių rinktinės vadas Eugenijus Bronius Žvykas // Tėvynė. – 2006 06 07.
27. Juknevičius P. Geležinkelių magnatas Ivanas Bliochas // Tėvynė. – 2006 07 07.
28. Juknevičius P. Specialisto komentaras / Peleckienė – Dovydienė O. Apie Vinčą Svirskį // Tėvynė. – 2006 07 07.
29. Juknevičius P. Garsus rusų karvedys kilęs iš Lietuvos // Tėvynė. – 2006 07 07.
30. Juknevičius P. Istorijos nuotrupos. Apie nacionalizaciją Panevėžio krašte [...] Lyg trumpa istorijos santrauka // Tėvynė. – 2006 07 19.
31. Juknevičius P. Didysis lenkų rašytojas Henrikas Senkevičius ir Panevėžio kraštas // Tėvynė. – 2006 08 02.
32. Juknevičius P. Salos kalnas // Tėvynė. – 2006 08 26.
33. Juknevičius P. Įamžintas žinomo mokslininko atminimas // Tėvynė. – 2006 08 13.
34. Juknevičius P. Anotacinis stendas prie Mukolu // Tėvynė. – 2006 08 23.
35. Juknevičius P. Paslaptینگieji Raginėnai // Sandrava. – 2006. – Nr. 2. – P. 7 – 8.
36. Juknevičius P. Mūsų kaimai. Kaimai prie Panevėžio – Šeduvos kelio // Tėvynė. – 2006 10 11.
37. Juknevičius P. Mūsų kaimai. Pro „siauruko“ langą // Tėvynė. – 2006 10 11.
38. Juknevičius P. Paveldosaugininkai rinkosi Anykščiuose // Tėvynė. – 2006 10 11.
39. Juknevičius P., Navalinskaitė K. Švietėjas Leonas Daraškevičius // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 4 . Konferencijos , įvykusios 2006 m. spalio 14 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 4.
40. Juknevičius P. Aušrininkas ir advokatas Stanislovas Raila // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 4 . Konferencijos, įvykusios 2006 m. spalio 14 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2006. – P. 4 – 5.
41. Juknevičius P., Navalinskaitė K. Švietėjas, sukilėlis Leonas Daraškevičius // Tėvynė. – 2006 11 08.

Foto iliustracijos



Naudvario dvaro rūmų fasadas prieš sutvarkymą



Sutvarkytas Naudvario dvaro rūmų fasadas



Paminklinė lenta Juozo Čerkeso gimtinėje
Bernotų k., Karsakiškio sen.



Paminklinės lentos atidengimas mokslininko Juozo Kunsko tėviškėje
Daniūnų k., Ramygalos sen.



Paminklinės lentos įrengtos prie žymiausių archeologinių objektų – Baimainių (Krekenavos sen.) ir Papušių (Naujamiesčio sen.) piliakalnių



Anotacinis stendas prie mitologinių akmenų Naurašilių k., Smilgių sen.



Kapinyno archeologiniai tyrimai Upytės k., Upytės sen.



Tarptautinės paminklų apsaugos dienos minėjime



Europos paveldų dienų akimirkos